

Pod terminem Nubia chrześcijańska należy rozumieć region rozciągający się pomiędzy Kataraktami Nilu a terenami na południe od dzisiejszego Chartumu, gdzie od połowy VI do końca XV wieku istniały chrześcijańskie królestwa Makurii, Nobadii i Alwy, mało znane w świecie naukowym, a niemal zupełnie nie znane poza nim.

Należy w tym miejscu przypomnieć, że badania nad historią i kulturą Nubii chrześcijańskiej są polską specjalnością, zapoczątkowane przez Profesora Kazimierza Michałowskiego i jego odkrycie malowideł ściennych w katedrze w Faras. O ile to bezcenne znalezisko otworzyło oczy całego świata na istnienie chrześcijańskich królestw w dolinie Nilu rodzimego, obecne badania mają na celu rozpowszechnienie wiedzy o nich zarówno wśród uczonych z dziedzin pokrewnych jak i wśród szerszej publiczności. Malowidła ścienne, nie tylko te z Faras, są bodaj najlepszymi wizerunkami Nubii chrześcijańskiej pokazującymi wartość jej kultury. Mało kto jednak wie, że obok tych malowideł (niekiedy całkiem dosłownie, na tej samej ścianie) istnieje olbrzymie bogactwo rękopisów stworzonych przez samych Nubijczyków w czterech różnych językach (w grece, koptyjskim, arabskim i rdzennym języku staronubijskim) i obejmujących rozmaite typy tekstów (począwszy od wawelnych inskrypcji o charakterze monumentalnym, poprzez epitafia, listy prywatne, teksty literackie o charakterze religijnym, inskrypcje pozostawione przez pielgrzymów na ścianach kościołów, a po napisy wydrapane na naczyniach ceramicznych).

Choć badania nad historią i kulturą Nubii chrześcijańskiej mają długą tradycję, sięgającą XIX wieku, ich stan jest wciąż niezadowolający. Można powiedzieć, że pod względem warsztatu badawczego „nubiologia” jest obecnie na etapie rozwoju, który nauki o klasycznej starożytności osiągnęły już 200 lat temu. Buduje się w jej ramach zaawansowane teorie historyczne, polityczne i społeczno-kulturowe, ale wciąż brakuje w niej podstawowych narzędzi, w postaci korpusów tekstów, baz danych, czy nawet aktualnych podręczników, które od dawna stanowiłoby pomoc w badaniu greckich i łacińskich rękopisów z kręgu kultury śródziemnomorskiej.

W mojej pracy nad tekstami powstałymi w dolinie Nilu rodzimego staram się uzupełnić metodologiczną lukę poprzez systematyczne i kompleksowe analizy poszczególnych zagadnień, która umożliwi weryfikację „wielkich” teorii. Głównym obszarem moich zainteresowań jest szeroko pojmowana problematyka chrześcijańskiej Nubii a nadrzędnym celem moich badań jest zrozumienie fenomenu posługiwania się na tamtym terytorium czterema różnymi językami. By to osiągnąć konieczne jest zbadanie wszelkich aspektów produkcji rękopisów, takich jak popularność poszczególnych typów tekstów, to samo ich autorów i czytelników, różnego rodzaju zjawiska językowe w nich występujące oraz techniki pisarskie i typy pisma itp.

Projekt badawczy pt. „*Czym jest imię? Badania nad onomastyką Nubii chrześcijańskiej*” stanowi kolejny element w tej układance. Przywieca mu kilka celów. Po pierwsze zaowocuje on stworzeniem leksykonu imion własnych używanych w Nubii, zaopatrzonego w komentarze filologiczne, historyczne, i prozopograficzne (tzn. dotyczące funkcji i urzędów sprawowanych przez dane osoby). Po drugie przeprowadzona zostanie analiza geograficznego i chronologicznego rozprzestrzenienia poszczególnych imion, która pozwoli na stworzenie swoistej onomastycznej mapy Nubii chrześcijańskiej oraz wyodrębnienie prawidłowości użycia imion w poszczególnych regionach i okresach. Po trzecie podjęta zostanie próba ustalenia na podstawie danych prozopograficznych, czy istniało ograniczenie użycia danych imion w pewnych grupach etnicznych, społecznych i zawodowych. Wreszcie po czwarte przeprowadzone zostaną poszukiwania wzorców kulturowych oraz ról inspiracji (etnicznych, religijnych, społecznych itp.), którymi realizowano nadawanie imion w Nubii chrześcijańskiej. Dzięki tym badaniom uzyskamy wgląd w średniowieczne społeczeństwo nubijskie, o którym wciąż wiemy bardzo mało, oraz będziemy w stanie lepiej zrozumieć procesy społeczno-kulturowo-historyczne, które je ukształtowały.